

EI PAKO- TIETÄ

Nury Turkel

UIGUURIN TARINA

BAZAR

EI PAKOTIETÄ

**EI
PAKO-
TIETÄ**

Nury Turkel

**UIGUURIN
TARINA**

BAZAR

Bazar Kustannus

Copyright © 2022 Nury Turkel

Translation copyright © 2022 by Sirpa Parviainen.

All rights reserved including the right of reproduction
in whole or in part in any form. This edition is published
by arrangement with Harlequin Books S.A.

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-794-2

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

Painettu EU:ssa

Vanhemmilleni Ayshelle ja Ablikimille,
jotka ovat yhä ansassa Kiinassa, ja veljelleni Mirsalihille,
joka jäi jälkeemme huolehtimaan heistä.

SISÄLLYS

Kiitokset.....	9
Johdanto: Mies tiikerituolissa	19
Osa 1: Opiskelija	29
Osa 2: Asianajaja.....	63
Osa 3: Sota uiguurinaisia vastaan.....	93
Osa 4: Kuinka kulttuuri tuhotaan.....	187
Osa 5: Muuntautunut kansanmurha	225
Osa 6: Viesti orjalta.....	261
Osa 7: Digitaalinen diktatuuri.....	293
Osa 8: Vastaisku	317
Jälkisanat.....	351
Viitteet.....	357

KIITOKSET

En koskaan odottanut kirjoittavani muistelmia näin varhaisessa vaiheessa elämääni. Pari vuotta sitten pidin avajaispuheen Oslo Freedom Forum -ihmis-oikeuskonferenssissa kiinnittääkseni huomiota hirvittäviin rikoksiin, joita Kiinan hallitus teki kansaani vastaan maailman katsellessa sivusta. Kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun minulla oli tilaisuus puhua maailmanlaajuisella näyttämöllä. Otin riskin puhuessani tässä merkittävässä ihmis-oikeustapahtumassa erittäin tietoisena siitä, kuinka kiireesti minun oli soitettava hälytyskelloja ja kutsuttava kansainvälinen yhteisö toimintaan. Olen erityisessä kiittolisuudenvelassa Human Rights Foundationin puheenjohtajalle Garri Kasparoville, joka kutsui minut puhumaan, hänen antaumuksellisuudestaan näiden asioiden julkituomisessa, sekä Thor Halversonille ja Alex Gladsteinille, jotka tarjosivat minulle tuon mahtavan alustan. Sen ansiosta sain tilaisuuden keskustella kirjailijoiden, mukaan lukien amerikkalaisen asianajajan Preet Bhararan ja Stanfordin yliopiston tutkijan Larry Diamondin kanssa, jotka ehdottivat, että puheestani voisi kirjoittaa kirjan.

Puhuin ajatuksesta ammatillisiin piireihini kuuluvien kirjailijoiden kanssa. Vaikka olen aina uskonut tarinankerronnan voimaan, opin nopeasti, että kirjan kirjoittaminen ei ole vain yhden ihmisen ponnistus. Minulla onkin ollut uskomaton onni ryhtyä tähän rakkaudella tehtyyn työhön monien ihmisten tukemana ja

heidän kumppanuudellaan. Minua ohjeistaneista ja inspiroineista kirjailijoista Jim Millward, historian professori Georgetownin yliopistosta, on yksi uiguureja koskevien asioiden huippututkijoista ja -asiantuntijoista, joiden kanssa minulla on ollut kunnia työskennellä vuosien aikana hyvin läheisesti. Tämä kirja ei olisi ollut mahdollinen, jollei Jim olisi esitellyt minua kirjallisuusagentilleen Howard Yoonille. Howard on älykäs, intohimoinen, huomaavainen, strateginen ja suunnattoman ystävällinen ihminen, joka ymmärsi, mitä halusin tällä kirjalla saavuttaa. Howard uskoi minuun ja on antanut minulle tämän vain kerran elämässä tulevan tilaisuuden jakaa uiguurien tarinoita. Olen myös uskottoman kiitollinen Howardille siitä, että hän lyöttäytyi yhteen mahtavan yhteistyökumppanini James Hiderin kanssa. Tämä kirja on valtavasti velkaa Jamesille, jonka kanssa minulla on ollut suuri onni työskennellä viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana. Olen hyötynyt valtavasti hänen historian ja kulttuurin tuntemuksestaan ja ainutlaatuisista kokemuksistaan journalistina. Olen hänelle ikuisesti kiitollinen siitä, että hän toimi tämän kirjan älyllisenä moottorina, auttoi minua järjestämään tarinani ja sekä haastatteli että editoi lukemattomia tunteja. Olen erittäin kiitollinen Yhdysvaltain ja Ison-Britannian kustantajilleni Peter Josephille ja Shoab Rokadiyalle sekä heidän tiimilleen mahtavasta tuesta, terävistä oivalluksista, ohjauksesta ja ututterista ponnistuksista. Kiitokset Grace Towerylle raskaasta työstä ja tämän projektin pitämisestä raiteillaan. Elämäntarinansa kirjoittaminen kirjaksi on surrealistinen prosessi, ja olen ikuisessa kiitollisuudenvelassa Howardille, Jamesille, Peterille ja Shoabille heidän jatkuvasta tuestaan tarinoitteni herättelyssä.

Minulla oli etuoikeus toisaalta oppia tuntemaan paremmin ja toisaalta kuulla lisää niistä tuskallisista kokemuksista, joista uiguurien leireiltä selvinneet ja niiden uhreiksi joutuneet kärsivät. Mihrigul Tursun, Zumrat Dawut, Qelbinur Sidik, Abduweli

Ayup ja Bahram Sintash ansaitsevat erityiskiitokset, koska jakoiivat kanssamme kiehtovat tarinansa ja istuivat haastateltavina tuntikausia. Olen myös kiitollinen Tursunay Ziyawudunille, Gulbahar Hatiwajille, Gulbahar Jelilovalle, Omer Bekilille, Sayragul Sauytbaylle ja Gulzira Auyelkhanille rohkeudesta ja henkilökohtaisista uhrauksista. Teidän urheutenne, sinnikkyutenne ja rohkeutenne kannustavat minua tekemään joka päivä enemmän uiguurien kansanmurhan pysäyttämiseksi ja syyllisten saattamiseksi tilille teoistaan. Teidän tulisi tietää, että uhrauksenne ja urheutenne eivät ainoastaan paljastaneet Kiinan kansaamme kohtaan tekemiä rikoksia vaan myös pakottivat valtaapitävät toimimaan.

Erytiskiitokseni menevät Rian Thumille, Laura Murphylle, Kai Stritmatterille, Adrian Zenzille, Andrea Pitzerille, Shawn Zhangille ja Vicky Xulle heidän myötävaikutuksestaan tälle projektille. Kiitos, että jaoitte kanssani tietonne, ammattitaitonne ja ainutlaatuiset näkökantanne. Ilman teidän apuanne en olisi voinut käsitellä riittävän hyvin Kiinan digitaalista autoritarismia, Kiinan keskitysleirien kokoa, uiguurien orjuuttamista maailmanlaajuisessa tuotantoketjussa, uiguurinaisten pakkosterilisaatioita tai uiguurilasten pakkoerottamista perheistään. Teidän osuuttanne tähän ponnistukseen ei voi vähätellä.

Olen syvässä kiitollisuudenvelassa edustajainhuoneen puhemiehelle Nancy Pelosille, mutta en vain siitä, että hän nimitti minut Yhdysvaltain kansainvälisen uskonnonvapauskomitean (USCIRF) komissaariksi, vaan myös rohkeudesta ja toivosta, joita hän on antanut minulle. Puhemies Pelosi ei ainoastaan antanut minulle alustaa, jolta edistää uiguurien asiaa ja hakea molempien puolueiden tukea, jota nyt nautimme kongressin käytävillä ja Yhdysvaltain hallituksen toimeenpanovirastossa, vaan hän on myös antanut uiguureille niin Kiinan sisällä kuin ulkopuolellakin paljon kaivattua toivoa siitä, että vaikutusvaltaiset

poliitikot ja vapaan maailman kansalaiset todella välittävät uiguurien kärsimyksistä ja ovat niistä huolissaan. Olen kiitollinen sekä entisille että tämänhetkisille USCIRF:in komissaareille Gayle Manchinille, Gary Bauerille, Johnny Moorelle, Nadine Maenzalle, Tony Perkinsille, Anurima Bhargavalle, Jim Carrille, Fred Daviesille, Khizr Khanille ja Sharon Kleinbaumille heidän tuestaan ja viisaista neuvoistaan. On oikeutettua sanoa, että Pekingin sanktiot, jotka kohdistuivat useisiin näistä kollegoista, johduivat heidän ihailtavasta työstään rinnallani uiguurien vapauden ja omanarvontunnon puolesta. Ja lopuksi: työni USCIF:issä olisi mahdotonta ilman toiminnanjohtajamme Erin Singhsinukin ja ammatillisen henkilökunnan tukea. On ollut kunnia ja etuoikeus kuulua osaksi tätä tiimiä, joka edistää ja suojelee uskonnonvapautta maailmanlaajuisesti.

Kollegani Hudson-instituutissa ovat tukeneet työtäni uskottoman hienosti. Olen erityisen kiitollinen Tim Morrisonille, joka otti minut tähän erinomaiseen poliittiseen instituuttiin. Tunnen oloni kotoisaksi, koska tutkimus painottuu voimakkaasti Kiinaan ja koska asialleen intohimoisesti omistautuvat kollegat antavat uskomatonta tukea. Kun yksikään toinen ajatushautomo ei vielä kiinnittänyt aiheeseen juurikaan huomiota, Hudson osoitti valokeilan uiguurien alati pahenevaan tilanteeseen Kiinassa. Kunnia siis sille! Olemme kaikki kiitollisuudenvelassa hyvälle ystävälleni Eric Brownille, joka on järjestänyt poliittisia foorumeja Ken Weinsteinin, entisen puheenjohtajan ja arvostetun luennoitsijan, tukemana. Olen pohjattoman kiitollinen Hudsonin puheenjohtajalle John Waltersille ja varapuheenjohtajille Joel Scanlonille, Dan McKiverganille ja Ann Marie Hauserille heidän herkeämättömästä tuestaan, ohjauksestaan ja rohkaisustaan. Olen myös erityisen kiitollinen Johnille siitä, että hän on voimaannuttava, inspiroiva ja asialleen omistautunut pomo. En olisi voinut tehdä työtäni Hudsonissa ilman ammattimaisen henkilökunta-

tiimin tukea. Siihen lukeutuvat Julia Sibley, Carolyn Stewart, Phil Hegseth ja Kirsten Moler.

Minulla on ollut onni ja etuoikeus työskennellä rohkeiden ja inspiroivien aktivistien kanssa viimeksi kuluneiden parin vuosikymmenen aikana. Useat kollegani ihmisoikeuksia puolustavassa yhteisössä, Uiguurien ihmisoikeusprojektin A-tiimi sekä ihmiset, joita on liian paljon nimiltä mainittaviksi, ovat toimineet alituisina inspiraation ja motivaation lähteinä. Erityiskiitokset Rebiya Kadeerille, Erkin Alptekinille, Omer Kanatille, Dolkun Isalle, Kuzzat Altaylle, Louisa Grevelle, Sophie Richardsonille, Maya Wangille, Sarah Cookille, Annie Boyajianille, Wu'er Kaixille (Örkesh Döletille), Henryk Szadzieskille, Zubayra Shamsedenille, Rahima Mahmutille, Jewher Ilhamille, Elise Andersonille, Mustafa Aksulle, Peter Irwinille, Julie Millsapille, Joey Siulle, Badiucaolle ja Bhuchung Tseringille heidän omistautumisestaan ihmisoikeuksien puolustamisen, demokraattisen vapauden ja omanarvontunnon jalolle aatteelle. Olen erityisen kiitollinen Louisalle, joka uskoi minuun, kun koputin hänen oveensa National Endowment for Democracyssa vuonna 2003. Hän ei vain avannut meille oveaan, vaan neuvoi meitä Uiguurien ihmisoikeusprojektin perustamisprosessissa kehittämään sitä siksi johtavaksi uiguurien ihmisoikeustutkimuksen ja dokumentoinnin järjestöksi, joka se on nykyään. Ihailen syvästi Sophien voimaa, moraalista selkeyttä, strategista näkemystä ja anteeksipyytelemättömyyttä mutta voimakasta ja kunnioittavaa yhteydenpitoa poliittikkoihin ja diplomaatteihin hänen edistäessään ihmisoikeuskeskeistä politiikkaa. Kiitos, Sophie, että olet ollut minun ja perheeni tukena nämä vuodet.

Hatunnosto myös Radio Free Asian Uiguuripalveluille, joita johtaa pitkäaikainen ystäväni ja kollegani Alim Seytoff ja hänen rohkea tiiminsä. Uiguuripalvelut paljastavat Kiinan kommunistihallituksen rikoksia ja maksavat siitä henkilökohtaisesti korkean

hinnan. Yli puolet heidän reporttereidensa perheistä ja rakkaista on kadonnut Kiinan leireille ilmeisenä kostona siitä, että he tekevät työtään. Olen myös kiitollinen Yhdysvaltain hallituksen kollegoilleni kongressissa ja sekä Trumpin että Bidenin hallinnoille. He ovat auttaneet minua puhumaan voimakkaan poliittisen reaktion puolesta uiguurien kansanmurhaan ja saattamaan sen voimaan. Erityiskiitokset Matt Pottingerille, Sam Brownbackille, Bob Destrolle, Kelley Currielle, Mary Kisselille, Miles Yulle, Sarah Makinille, Ivan Kanapathylle, Elnigar Iltebirille, Kurt Campbellille, Dan Kritenbrinkille, Rick Watersille, Scott Busbylle, Julie Turnerille, Rashad Hussainille, Dan Nadelille, Mariah Mercerille, Tina Muffordille, Kevin Milesille, Travis Sevyille, Brett Hansenille, Reva Pricelle, Michael Schieferille, Charlotte Oldham-Moorelle, Peter Mattisille, Bethany Poulos-Morrisonille, Will Greenille, Matt Squerille, Todd Steinille, Scott Flipselle, Jon Stiverille, Piero Tozzille, Byran Burackille, Megan Reissille ja Elyse Andersonille. Kiitos Reva, Scott, Peter, Bethany ja Will ponnisteluistanne ja sinnikkydestänne uiguurien ihmisoikeuspolitiikkaa koskevan lain ja uiguurien pakkotyön kieltävän lain hyväksymisprosesseissa. Olen ikuisesti kiitollinen Marylle, Peterille, Kelleylle ja Julielle heidän ystävyystään, tuestaan ja viisaista neuvoistaan, joita arvostan valtavasti.

Haluaisin myös kiittää australialaisia ystäviäni Richard McGregoria ja John Garnaut'ta. Richard, kiitos työstäsi valistaesasi minua Kiinan kommunistisen puolueen (CCP) todellisesta luonteesta ja avustasi viimeisimmällä edustusmatkallani Australiassa. John, olen syvässä kiitollisuudenvelassa rohkeudestasi kehottaa globaalia yhteisöä heräämään ja vastustamaan CCP:n vaikutusyrityksien vaaroja kaikkialla maailmassa. Australia ja maailma tulee olemaan parempi paikka, sillä olet varoittanut varhain näistä uhkista ja puhunut myös tehokkaiden lainsäädännöllisten toimien puolesta.

Minua on rohkaissut se, kuinka brittiläiset, eurooppalaiset ja australialaiset hallituskollegani ovat tehneet raskasta työtään painostaessaan politiikan muutokseen omissa valtioissaan. Heihin lukeutuvat Nusrat Ghani, Lord David Alton, Sir Iain Duncan Smith, Raphael Glucksmann, Reinhard Butikofer ja Michael Danby. On todellinen kunnia työskennellä teistä jokaisen rinnalla ja edistää maailmanlaajuista politiikan muutosta.

Olen liikuttunut ponnistuksista Notre Damen uskonnonvapausaloitteessa. He luovuttivat minulle ensimmäistä kertaa jaetun palkinnon uskonnonvapauden hyväksi tehdystä työstä. Erikoiskiitokset Dean Marcus Colelle sekä professoreille Stephanie Barclay ja Diane Desierto. Heidän johtajuutensa uskonnonvapautta koskevissa asioissa ja erityinen omistautumisensa uiguurikansan kärsimien julmuuksien tuomiselle julkisuuteen on ollut hyvin koskettavaa.

Ilman perheeni rakkautta, tukea ja moraalista rohkeutta mikään ei olisi ollut mahdollista. Toivon, että mittaamattoman kiitollisuuteni ilmaisemiseen olisi jokin parempi keino, koska he ovat kärsineet työni takia korvaamatonta vahinkoa. Isä ja äiti, en olisi tässä ilman taloudellisia uhrauksianne ja tukeanne jo varhaisessa vaiheessa, silloin, kun pyysin siunaustanne Amerikkaan lähdölleni. En olisi voinut toivoa parempia vanhempia, ja kiitän teitä ehdottomasta rakkaudestanne ja moraalisesta rohkeudestanne. Kolmelle veljelleni Mirkamilille, Mamutjanille ja Mirsalihille: olette jokainen uskomattoman hyviä ystäviä ja luotettujani. Minua on siunattu, kun saan jakaa sukunimeni teidän kanssanne. Mirkamil on lahjakas muusikko, ja hänen kauniit musiikkiesityksensä auttavat minua kestäämään koti-ikävän. Perheeni arvostaa Mamutjanin mahtavaa huumorintajua. Vielä nykyäänkin, kun vanhempiemme mielet ovat maassa, käännyimme Mamutjanin puoleen, jotta hän piristäisi heitä. Hän on yksi aidoimmista ja luotettavimmista ihmisistä, jotka tunnen. Mirsalih uhraisi

kaiken perheensä puolesta. Hän oli valmis luopumaan vakaasta elämästään ja keskeyttämään filosofian tohtorin opintonsa Istanbulissa huolehtiakseen vanhemmistamme, mikä puhuu selvää kieltään hänestä ihmisenä. Olemme syvässä kiittollisuudenvelassa Mirsalihille, koska hän tekee vanhempimme eteen sen, mihin me emme pysty, koska emme voi olla paikalla. Olen kiittollinen kälyilleni Gulille, Akidalle ja Mahinurille sekä kaikille veljempojilleni ja -tyttärilleni – Cameronille, Camillalle, Aybikelle, Karenille, Eldinille, Elanurille ja Alperille. Halusin myös kiittää puolisoni vanhempia Cevatia ja Hulyaa, vaimoni vanhempaa siskoa Mahmurea ja hänen miestään Muratia sekä heidän poikaansa Ereniä rakkaudesta ja tuesta. Kiitän niistä myös vaimoni nuorempaa siskoa Naimea ja hänen miestään Emreä sekä heidän tyttäriään Meyraa ja Meldaa.

Tällaisen kirjan kirjoittaminen on haastava koettelemus, joka edellyttää keskittymisrauhaa sekä tilaa muistelemiseen ja taustatutkimukseen. Meteli on väistämättömyys kahden pienen lapsen taloudessa – meillä on rakkaat Deniz ja Norah. Nuoresta iästään huolimatta he tuntuivat ymmärtävän, että heidän piti jättää minut rauhaan iltaisin ja yömyöhällä, jotta voisin työstää tätä tärkeää kirjaprojektia. Olen erittäin kiittollinen siitä, että lasteni ei tarvitse saada samaa epätavallista elämäkokemusta kuin heidän isänsä on saanut. Toivon, että kun he aikuistuvat, tämä kirja auttaa heitä ymmärtämään, miksi heidän isänsä ei voinut viettää enemmän aikaa heidän kanssaan ja miksi he eivät voi tavata isovanhempiaan. Lopuksi haluan ilmaista rakkauteni ja ikuisen kiittollisuuteni vaimolleni, uskotulleni ja parhaalle ystävälleni Nazlille. En olisi lähimainkaan tässä missä nyt olen ilman hänen rakkauttaan, tukeaan ja uhrauksiaan. Kiitos, Nazli, että olet pysynyt rinnallani nämä viimeiset kaksikymmentä vuotta – niin hyvinä kuin haasteellisinkin päivinä. Sinun säädyllisytesi, arvokkuutesi, kurinalaisuutesi ja rakkautesi lapsiimme

inspiroi minua. Sinä, Deniz ja Norah olette elämäni valo kaikkina päivinä.

Ja lopuksi kiitos teille, lukijani, siitä, että osallistutte tähän. Tukekaa ystävällisesti minua ja liittykää seuraani lakkauttamaan tämä käynnissä oleva kansanmurha ja kansani kohtaamat rikokset ihmisyyttä vastaan. Toivon, ettette tämän kirjan luettuanne tunne enää olevanne etäällä tai peräti välinpitämättömiä asiaa kohtaan ja ymmärrätte, että tämä koskee meitä kaikkia – sivistynyttä yhteiskuntaa, ihmiskuntaa, vapautta ja autokratian vastustamista demokraattisen vapauden puolesta. Meidän on yhdessä estettävä seuraavia pahantekijöitä tekemästä kansanmurhaa muille haavoittuville etnisille ja uskonnollisille ryhmille. Emme voi antaa ”Ei enää koskaan” -lausahduksen muuttua pelkäksi sanahelinäksi.

JOHDANTO

MIES TIKERITUOLISSA

Vuoden 2017 kesäkuussa noin kolmekymmentäviisivuotias uiguurimies istui kiinalaisella poliisiasemalla kahlittuna kidutusvälineeseen, joka tunnettiin nimellä tiikerituoli. Hänet oli kiinnitetty tuohon metallituoliin remmein yläruumiistaan, ranteistaan ja nilkoistaan, joten hän ei voinut hievahtaakaan. Liikkuminen sattui kyynärpäihin ja nilkkoihin. Hän oli istunut tuolissa kolmen päivän ajan, ja hänet oli päästetty siitä ainoastaan pikaisille, tarkoin valvotuille vessakäynneille.

Mies tiesi, ettei ollut tehnyt mitään väärää. Poliisikin tiesi, ettei mitään rikollista ollut tapahtunut. Miehen ns. rikos oli se, että hänellä oli vierasmaalainen passi, vaikka hän oli syntynyt Xinjiangissa¹, valtavalla, runsasmalmisella seudulla Kiinan länsilaidalla, josta Keski-Aasian arot kumpuilevat aina Venäjälle ja Itä-Euroopan tasangoille saakka. Kun mies oli tullut kotiin huolehtimaan iäkkäistä, sairastelevista vanhemmistaan, hänet oli automaattisesti merkitty epäilyttäväksi henkilöksi. Toinen vaiettu vangitsemisen syy oli se, että hänen veljensä oli ihmisoikeus-

1 Vaikka uiguurit puhuvat kotimaastamme Itä-Turkestanina, yhdenmukaisuuden vuoksi ja tunnistamisen helpottamiseksi käytän maasta tässä kirjassa virallista kiinalaista nimeä Xinjiang.

aktivisti ”vihamielisessä” maassa, tässä tapauksessa Yhdysvalloissa. Nykypäivän Kiinassa se riitti syyksi, josta tuli raahatuksi poliisi-
asemalle kuulusteltavaksi.

Poliisi kyseli häneltä monenlaista, mutta tiesi jo vastaukset. Missä hän oli asunut, kenet hän oli tavannut, oliko hänellä laittomia yhdyshenkilöitä ulkomailla? Hän vastasi totuudenmukaisesti, tietoisena siitä, että hänellä ei ollut mitään salattavaa. Hän ei ollut rikkonut lakeja.

Yhtäkkiä läheisellä pöydällä oleva tulostin yskähti ja alkoi sylkeä riisitolkulla paperia. Aluksi miehet eivät välittäneet mekaanisesta hurinasta, mutta tulostus ei lakannut: kone tuntui seonneen. Kului pitkiä minutteja tiikerituolissa istuvan vangin ja hänen kuulustelijoidensa silmäillessä paperista hyökyaaltoa, joka vyöryi koneen sisuksista.

Lopulta toinen poliiseista meni koneen luo ja ryhtyi tutki-
maan pitkää viestiä. Hän kirosi.

”*Ei hitto*”, hän sanoi. ”Kuinka helvetissä me etsimme kaikki nämä ihmiset?”

Tiedämme nyt, esiin vuotaneiden kiinalaisten asiakirjojen myötä, että listalla oli 20 000 nimeä. Tuona vuoden 2017 kesänä Kiinan poliisi onnistui jäljittämään ja pidättämään lähes 17 000 ihmistä vain kymmenen päivän aikana. Pidätetyillä – joiden joukossa oli yliopiston professoreita, lääkäreitä, muusikkoja ja kirjailijoita – ei ollut aavistustakaan, miksi heidät koottiin yhteen.

Mikä ehkä vielä järkyttävämpää, edes poliisit eivät tien-
neet, miksi he pidättivät niin monia tuhansia ihmisiä. He yksin-
kertaisesti seurasivat käskyjä, jotka olivat keinoälyn algoritmin
tuotosta.

Listatut rikokset kuulostavat länsimaiseen korvaan lähes koo-
misilta. Ne vaihtelivat ”pitkästä parrasta” ”WhatsAppiin puheli-
messä” ja ”etuoven käyttämisestä takaovea useammin” ”Koraanin
siteeraamiseen hautajaisissa”.

Tunnetun ihmisoikeusaktivistin NURY TURKELIN muistelmateos *Ei pakotietä* – *Uiguurin tarina* paljastaa Kiinan uiguureja kohtaan harjoittaman sorron koko laajuudessaan. Kiina on viime vuosien kuluessa sulkenut noin kolme miljoonaa uiguuria keskitysleirejä muistuttaville uudelleen koulutusleireille. Turkel kuvaa leirien olevan ”salamyhkäisiä paikkoja, joissa kidutetaan, teetetään orjatyötä, raiskataan ja murhataan käsittämättömän laajassa mittakaavassa joutumatta siitä minkäänlaiseen vastuuseen”.

Kiinassa kasvanut mutta Yhdysvalloista turvapaikan saanut Turkel tuo kirjassaan esiin uiguurien sorron historiaa etenkin viime vuosikymmenien aikana. Hän kertoo oman tarinansa lisäksi monista auttamistaan uiguureista, joiden järkyttävät kohtalot kuvaavat karulla tavalla Kiinan toimia uiguureja vastaan.

9 789523 767942

ISBN 978-952-376-794-2

KL 48.183

WWW.BAZARKUSTANNUS.FI